

Zapojte se do dobrodružného bádání o Františku Hrnčířovi

3.11.2015 Nymburský deník str. 3 Nymbursko

IVANA ŠMEJDOVÁ Univerzita Pardubice

František Hrnčíř, symbol českého učitelstva na Nymbursku a Poděbradsku. Znáte jej?

Nymburk – V Nymburce na budově Základní školy Komenského si všimne pozorný kolemjdoucí pamětní desky. Dílo sochaře Antonína Bílka zde bylo umístěno v roce 1931 díky iniciativě Učitelstva místní Budče poděbradské, aby připomínalo mimořádnou osobnost našeho regionu, zaníceného učitele, osvěťáře, nakladatele a přítele řady významných umělců své doby, Františka Hrnčíře.

O něm a o tom, proč by nás měl zajímat i dnes, hovořil Nymburský deník s **profesorem Karlem Rýdlem**, specialistou na dějiny výchovy, **vzdělávání** a školství. Jak se stala osobnost osvěťáře a z běžných norem vybočujícího pedagoga počátku 20. století, který působil řadu let na Nymbursku, předmětem zájmu významného vědce, který mimochodem pochází z Lysé nad Labem?

„František Hrnčíř si zaslouží pozornost vědce proto, že studium jeho osudů a díla ukazuje na mimořádnost ve srovnání s jinými učiteli té doby. Navíc byl skoro zapomenut, a přitom má stále co říci dnešku, zejména v oblasti píle a přívětivé náročnosti k dětem. Nymburáci o něm asi vědí díky pamětní desce, ale je dobré vědět, že on Nymburk stále pozitivně popularizoval jako vydavatel a nakladatel, držel se vlastní hodnotové orientace, nesnášel hloupost a tupost a udržoval čilou korespondenci s řadou předních dobových umělců – výtvarníků a literátů,“ přibližuje Hrnčířův význam **Karel Rýdl**.

Výsledkem Rýdlova badatelského úsilí je vydání dosud nejucelenější publikace o F. Hrnčířovi v roce 2009 Nakladatelstvím **Univerzity Pardubice**. Dočteme se v ní o pestrých etapách Hrnčířova života včetně jeho působení v Bobnicích (1887 – 1902) i Nymburce (1902 – 1922) a jeho gigantickém díle (jeho bibliografický přehled čítá na 900 položek). S nymburskými léty je spojeno vydání Hrnčířovy pronárodně orientované příručky Dějepis národa českého, která se podle něj měla stát učebnicí národních dějin pro žáky obecných škol. Ale hlavně se mu v roce 1904 splnil dlouholetý sen: díky svému nezměrnému úsilí mohl začít vydávat časopis Dětský máj, jehož příspěvky vysoce převyšovaly jiné časopisy pro děti a mládež té doby. Hrnčíř totiž shromáždil okolo Dětského máje nejlepší spisovatele a malíře té doby, mezi jinými Josef Schikaneder, František Ženišek, Josef Mařatka, Joža Úprka a hlavně Mikoláš Aleš. Ve svém nakladatelství vydával množství vlastivědné a populárně naučné literatury různých autorů, ale i svoje původní práce pro děti a mládež.

Jak vyplývá z publikace **Karla Rýdla**, život F. Hrnčíře byl přebohatě naplněný. Hrnčíř žil totiž hned několik životů. Život nejen plodného spisovatele literatury pro děti a mládež, ale také život skvělého pedagoga, život bojovníka za práva učitelů, život osvěťáře a tvůrce učebnic dějepisů, zeměpisu a dalších předmětů. Přitom jeho osobní život nebyl procházkou růžovým sadem. Také ze čtivé knížky vyplývá, že cesta vědce za objektem jeho zájmu je často ryzí dobrodružství. Co bylo nejtěžší pro **Karla Rýdla**? „Pro mě bylo nejtěžší zjistit srovnávací metodou literárních textů (fejtony) pseudonymy F. Hrnčíře. K oněm známým se mi podařilo identifikovat dalších 10,“ říká vědec.

S novými odhaleními však vyvstávají nové otázky a problémy, dobrodružství pátrání pokračuje. Chcete se stát i vy jeho součástí? Pak zapátrejte v rodinných pamětech a archivech, zavzpomínejte, zda vy sami nebo někdo z vaší rodiny neví něco ze života učitele a spisovatele Františka Hrnčíře, zda nemáte někde doma zasunuté fotografie, korespondenci, časopisy, dosud nekompletní, vzácné sešitkové pohádky či jiné materiály, které by vnesly nové světlo do zatím nezodpovězených otázek, které v jeho tvorbě i životě stále zůstávají. **Profesor Rýdl**, a nejen on, je přesvědčen, že téměř zapomenutá osobnost Františka Hrnčíře si nadále zaslouží pozornost vědce, ale i široké veřejnosti. Neboť jak stálo v jednom z nekrologů k Hrnčířovu úmrtí v roce 1928 v Poděbradských novinách: Kéž bychom měli takových „hrnčířů“ tisíce.“

„František Hrnčíř si zaslouží pozornost vědce proto, že studium jeho osudů a díla ukazuje na mimořádnost ve srovnání s jinými učiteli té doby. Navíc byl skoro zapomenut, a přitom má stále co říci dnešku, zejména v oblasti píle a přívětivé náročnosti k dětem.“ **Karel Rýdl**, profesor UPCE a badatel

Prof. PhDr. **Karel Rýdl**, CSc.

– Vystudoval Filozofickou fakultu **Univerzity** Karlovy – Postupně se specializoval na dějiny výchovy, **vzdělávání** a školství – V současné době pracuje na **Filozofické fakultě Univerzity Pardubice** – Je autorem četných domácích i zahraničních vědeckých a odborných publikací – Organizuje konference a další vědecké aktivity – Je lektorem dalšího **vzdělávání** – V letech 1998 – 2002 byl předsedou Evropského fóra pro svobodu ve výchově se sídlem v Bochumi a Bruselu – Působil též jako poradce ministryně školství v letech 2005 – 2010

Foto popis| Dosud nejucelenější publikace o učiteli a nakladateli Františku Hrnčířovi vyšla v roce 2009, jejím autorem je **Karel Rýdl**.

Foto autor| Foto: Deník/ šmi

Foto popis| Hrnčířovy sešitové pohádky představují unikátní část jeho tvorby. Jejich kompletní soubor nemá ani Státní knihovna v Praze. Nejsou zasunuty právě ve vaší knihovně?

Foto autor| Foto: Deník/ Ivana Šmejdová

Region| Střední Čechy